

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Izveštaj 03/2006 Stuba III. (OEBS) O praćenju rada Skupštine Kosova 8. april 2006. – 19. maj 2006.

Glavni naslovi

- **Skupština raspravlja o ispunjenju Standarda i privatizaciji na Kosovu**
- **Skupština raspravlja o stanju u Univerzitetu, ali ne zakazuje raspravu o obrazovanju**
- **Procedura o pripremanju dnevnog reda još jednom problematična**
- **Članovi Saveta NKM pogrešno proglašeni neodobrenim, zapisnik korigovan na narednom zasedanju**
- **Ministar za transport i telekomunikacije odgovara na interpelaciju o putevima na Kosovu**
- **Grupa za Integraciju još uvek ne dobija članstvo u skupštinskim funkcionalnim komisijama**

1. Istorijat

Ovaj četrdesetpeti izveštaj o praćenju rada Skupštine je izrađen u skladu sa smernicama Stuba III. UNMIK za osnivanje institucija (OEBS) i praćenje rada Skupštine, 26. novembra 2002., i zasniva se na poštovanje novog Poslovnika, koji je usvojen na kraju zasedanja od 20. maja 2005.

U toku izveštajnog perioda, Skupština je održala tri redovna zasedanja, 20.-21. aprila, 27. aprila, i 11. maja, i jedno vanredno zasedanje, 12. i 15. maja, kao i tri redovna sastanka Predsedništva, 11. i 19. aprila i 4. maja. Svih deset komisija, kao i podkomisija za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe, je održalo sastance u toku izveštajnog perioda.¹ Stub III. (OEBS) je pratio zasedanja i sastance Predsedništva, kao i 28 od 31 sastanka komisija, jedan sastanak podkomisije za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe, jedan sastanak ad-hok komisije o medijama, i tri javna saslušanja.²

¹ Komisija za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira se sastala 18. aprila i 8. maja, dok se Komisija za javne službe, lokalnu samoupravu i medije sastala 3. maja. Komisija za budžet i finansije se sastala 18. i 26. aprila, i 8. i 18. maja, dok se Komisija za prava i interese zajednica sastala 18. aprila, i 2., 8. i 19. maja. Komisija za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica se sastala 11. i 19. aprila, 4., 5., 16., 17. i 19. maja, dok se Komisija za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport sastala 12. i 19. aprila, i 8. maja. Komisija za međunarodnu saradnju i evro-atlantske integracije se sastala 2. maja, dok se Komisija za vanrednu pripravnost sastala 5. maja. Komisija za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje se sastala 11. i 25. aprila, i 2. i 16. maja, dok se Komisija za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije sastala 18. i 25. aprila, i 3. i 16. maja. Podkomisija za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe se sastala 19. aprila i 10. maja. Ad-hok komisija o medijama se sastala 11. i 14. aprila. Komisija za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije je 10. aprila održala javno saslušanje u vezi nacrtu zakona o bezbednosti u drumskom saobraćaju. Komisija za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport je 12. aprila održala javno saslušanje u vezi nacrtu zakona o izdavanju školskih udžbenika, nastavnih sredstava i pedagoških dokumenata. Komisija za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira je 25. aprila održala javno saslušanje u vezi nacrtu zakona o danu palih boraca.

² Komisiju za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira 18. aprila i 8. maja; Komisiju za javne službe, lokalnu samoupravu i medije 3. maja; Komisiju za budžet i finansije 18. i 26. aprila, i 8. i 18. maja; Komisiju za prava i

2. Pregled

Zasedanjem od 20.-21. aprila je predsedavao Predsednik Skupštine Kolj Beriša (Kolë Berisha) (LDK), g-din. Gazmend (Muhaxheri) Muhadžeri (ORA) mu je pomagao do pauze, a g-din. Džavit (Xhavit) Haliti (PDK) mu je pomagao 20. i 21. aprila posle pauze.

- Osamdeset sedam i 82 poslanika je prisustvovalo zasedanju od 20., odnosno 21. aprila.³
- Glavne tačke dnevnog reda zasedanja od 20.-21. aprila:
 - Rasprava o ispunjenju Standarda (Premijer Agim (Çeku) Çeku (AAK) je držao izlaganje, nakon čega je usledila rasprava u Skupštini i odgovori od strane Premijera i ostalih ministara koji su bili prisutni.)
 - Rasprava o procesu privatizacije na Kosovu (Šef IV. Stuba UNMIK Joakim Riker (Joachim Ruecker) i Ministar za trgovinu i industriju Bujar Dugolli (AAK) su držali izlaganja, nakon čega je usledila rasprava u Skupštini i odgovori od strane Ministra za trgovinu i industriju.)
 - Rasprava o informaciji u vezi sprečavanja ptičjeg gripa (Ova tačka dnevnog reda je odložena za naredno zasedanje.)

Zasedanjem od 27. aprila je predsedavao Predsednik Skupštine Kolj Beriša (Kolë Berisha) (LDK), a pomagao mu je g-din. Sabri Hamiti (LDK).

- Sedamdeset devet poslanika je prisustvovalo zasedanju od 27. aprila.
- Glavne tačke dnevnog reda zasedanja od 27. aprila:
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o unutrašnjoj reviziji (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 62 glasa za, jednim glasom protiv i bez uzdržavanja.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o arbitraži (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 66 glasa za i jednim glasom protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o reproduktivnom zdravlju (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 64 glasa za i jednim glasom protiv.)
 - Rasprava o informaciji u vezi sprečavanja ptičjeg gripa (Ministar za zdravstvo Sadik Idrizi (6+/Vakat) i zamenik Ministra za poljoprivredu, šumarstvo i seoski razvoj Tom Hajdaraj (LDK) su držali izlaganja, nakon čega je usledila rasprava u Skupštini i odgovori od strane Ministra za zdravstvo i zamenika Ministra za poljoprivredu.)
 - Razmatranje preporuke o imenovanju četvero članova Saveta Nezavisne Komisije za Medije (NKM) iz redova civilnog društva (Kandidati su dobili 57 glasa za, jedanaest glasova protiv, i šestoro uzdržanih, i proglašeni su neodobrenim. Vidi drugi pasus pod "Proces glasanja".)

Zasedanjem od 11. maja je predsedavao Predsednik Skupštine Kolj Beriša (Kolë Berisha) (LDK), a pomagao mu je g-din. Džavit (Xhavit) Haliti (PDK).

interese zajednica 18. aprila, 2., 8. i 19. maja; Komisiju za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica 11. i 19. aprila, 4., 5., 16., 17. i 19. maja; Komisiju za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport 12. i 19. aprila i 8. maja; Komisiju za vanrednu pripravnost 5. maja; Komisiju za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje 11. aprila i 16. maja; Komisiju za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije 18. i 25. aprila, i 3. i 16. maja; Podkomisiju za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe 10. maja; Ad-hok komisiju o medijama 14. aprila; Javno saslušanje u vezi nacrt zakona o bezbednosti u drumskom saobraćaju 10. aprila; Javno saslušanje u vezi nacrt zakona o izdavanju školskih udžbenika, nastavnih sredstava i pedagoških dokumenata 12. aprila; i javno saslušanje u vezi nacrt zakona o danu palih boraca 25. aprila.

³ Ovo je brojka koju je Predsednik Skupštine ili predsedavajući najavio na početku zasedanja, osim ako u izveštaju nije drugačije prikazano.

- Sedamdeset šest poslanika je prisustvovalo zasedanju od 11. maja.
- Glavne tačke dnevnog reda zasedanja od 11. maja:
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o građevinskom zemljištu, privatizaciji i davanjem građevinskog zemljišta pod zakup (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 58 glasa za i osam glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o javnom zdravstvu (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 69 glasa za i tri glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrt zakona o hidrometeorološkoj delatnosti (Nacrt zakona je u načelu usvojen sa 60 glasa za i deset glasa protiv.)
 - Interpelacija Ministra za transport i telekomunikacije Ćemajlja (Qemajl) Ahmetija, na zahtev poslaničke grupe PDK, u vezi sa stanjem puteva na Kosovu (Interpelaciju je obrazložio šef poslaničke grupe PDK g-din. Jakup Krasnići (Krasniqi), a posle toga je usledio odgovor Ministra Ahmetija, rasprava u Skupštini, poslednji odgovori Ministra Ahmetija, i zaključak kojeg je predložio g-din. Jakup Krasnići (Krasniqi). Vidi “Interpelacija”.)

Vanrednim zasedanjem, odnosno 12. maja je predsedavao Predsednik Skupštine Kolj Beriša (Kolë Berisha) (LDK), a g-din. Naim Maloku (AAK) mu je pomagao 12. maja. G-din. Sabri Hamiti (LDK) i g-din. Naim Maloku (AAK) su predsedavali 15. maja.

- Devedeset i 65 poslanika je prisustvovalo zasedanju od 12., odnosno 15. maja.
- Glavne tačke dnevnog reda zasedanja od 12. i 15. maja:
 - Rasprava o stanju u prištinskom Univerzitetu (Predstavnik poslaničke grupe PDK g-din. Enver (Hoxhaj) Hodžaj je, kao predlagač rasprave, držao uvodno izlaganje, nakon čega je usledio odgovor Ministra za obrazovanje, nauku i tehnologiju Agima Velije (LDK) i rasprava u Skupštini.)

3. Parlamentarne prakse i rad na skupštinskim zasedanjima

Dnevni red

- Dnevni red zasedanja od 20. i 21. aprila – rasprava o ispunjenju Standarda i ona o privatizaciji – je usvojen od strane Skupštine na kraju zasedanja od 6. aprila, ali se jedna dodatna tačka – informacija o sprečavanju ptičjeg gripa – pojavila kasnije na dnevni red kad se isti raspodelio poslanicima. Na početku zasedanja od 20. aprila, g-đa. Teuta Hadri (PDK) je konstatovala da je obaveštenje Vlade u vezi sa ptičjim gripom bilo nepotpuno i predložila stoga odlaganje ove tačke. Nekoliko poslanika iz različitih poslaničkih grupa su pojedinačno dali predloge za raspravljavanje na naredna zasedanja, ali im je rečeno da dostave predloge u pismenoj formi. Predsednik Skupštine je stavio na glasanje predlog g-đe. Hadri o odlaganju rasprave o ptičjem gripu, i predlog je poražen sa 62 glasa protiv i 40 glasa za. Ova tačka dnevnog reda je ipak odložena 21. aprila, zato što su rasprave o ispunjenju Standarda i privatizaciji trajale duže nego što se očekivalo. Na kraju rasprave o privatizaciji, Predsednik Skupštine je najavio nastavak zasedanja za 27. april sa raspravom o ptičjem gripu. Zasedanje održano 27. aprila nije zapravo bilo nastavak zasedanja od 20. i 21. aprila, nego odvojeno zasedanje, jer dnevni red nije sadržao samo raspravu o ptičjem gripu već i nekoliko novih tačaka. Dnevni red nije dat Skupštini na usvajanje *ni* na kraju zasedanja od 20. i 21. aprila *ni* na početku zasedanja od 27. aprila. Dnevni red zasedanja od 11. maja je dat na usvajanje na početku tog istog zasedanja. Većina poslanika je glasala za dnevni red, ali dok se glasanje odvijalo, g-din. Emruš Džemajli (LPK) (Emrush Xhemajli) je zatražio od Skupštine da stavi na dnevni red tog zasedanja raspravu o izmenama koja su urađena Zakonu o pravima i statusu ratnih veterana, invalida i porodica palih

boraca OVK, i porodica civilnih žrtava rata⁴ od strane UNMIK preko uredbe sa kojom je zakon proglašen, izrazivši ogorčenje na karakter izmena koje je UNMIK uradila nakon što je Skupština usvojila zakon. G-din. Ramë Buja (PDK) je podržao zahtev g-dina. Džemajlija (Xhemajli), tvrdeći da je SPGS trebao tražiti od Skupštine da izmeni zakon, a ne da ga izmeni jednostrano pri proglašenju. G-din. Buja je konstatovao da, prema uredbi kojom je zakon proglašen, nije bilo “ni rata, ni heroja” na Kosovu. On je predložio da se zakon vrati Skupštini na dalje razmatranje, jer se, inače, “ne može priznati kao zakon kojeg je usvojila Skupština”. Predsednik Skupštine je odgovorio obojici, g-dinu. Džemajliju (Xhemajli) i g-dinu. Buji, da Skupština nije dobila ikakav zvaničan tekst proglašenog zakona, ali da bi Skupština mogla da ga razmotri nakon što dobije zvaničan tekst. G-din. Aljuš Gaši (Alush Gashi) je konstatovao da je LDK podržavala dnevni red onako kako ga je predložilo Predsedništvo, ali je hteo da zna da li je Predsedništvo planiralo da ponovo uvede praksu predlaganja zasedanja jedne plenarne sedmice unapred, kao što se zahteva Poslovníkom, i da bi onda poslednja tačka dnevnog reda dotičnog zasedanja trebala biti “Predlog dnevnog reda za naredno zasedanje”. G-din. Džerdž (Gjergj) Dedaj (Grupa za Integraciju/PLK) je posle počeo da komentariše jednu drugu osobinu Zakona o pravima i statusu ratnih veterana, porodica palih boraca, i invalida OVK, i porodica civilnih žrtava rata, sa kojom se nije slagao. Predsednik Skupštine je podsetio g-dina. Dedaja da tema o kojoj je govorio nije bila na dnevnom redu tog dana. G-din. Dedaj je odgovorio da je on hteo da govori u vezi zakona, bez obzira da li je bio ili ne na dnevnom redu, zato što je zakona smatrao važnijim u odnosu na tačke dnevnog reda tog dana, i tvrdio je da Predsednik Skupštine nije mogao da mu oduzme reč pošto je on izabran poslanik Skupštine. Predsednik Skupštine je odgovorio da će Skupština, kao što je ranije rečeno, diskutovati o sudbini ovog zakona nakon što dobije zvaničan tekst od strane UNMIK.

G-đa. Džilnaze Sila (Gjylnaze Syla) (AAK) je zahtevala bolju saglasnost sa odredbom 23. i 29., ističući da se dnevni red za naredno zasedanje treba uvek dati na usvajanje na *kraju predhodnog zasedanja*, dok se predlog za razmatranje nekog hitnog pitanja na zasedanju koje je u toku treba dati samo *uz predhodan dogovor sa Predsednikom Skupštine*. Dnevni red za naredno redovno zasedanje nije dat na usvajanje na kraju zasedanja od 11. maja.⁵

Iako se praksa pripremanja i usvajanja dnevnih redova znatno poboljšala u toku prošlih meseci⁶, izgleda da se Skupština vratila na raniju praksu. Dnevni red zasedanja od 20. i 21. aprila je usvojen na predhodnom zasedanju, ali je jedna tačka dodata u međuvremenu. Dnevni red zasedanja od 27. aprila nije uopšte dat na usvajanje. Dnevni red zasedanja od 11. maja je usvojen tek na početku istog zasedanja, a dnevni red za naredno redovno zasedanje nije dat na usvajanje na kraju zasedanja od 11. maja. Pripremanje i usvajanje dnevnih redova u toku ovog izveštajnog perioda nije bilo u saglasnosti sa odredbom 23.1., koja predviđa da određeni član Predsedništva predlaže dnevni red za naredno zasedanje, a Skupština ga usvaja na kraju predhodnog zasedanja. “Na kraju svake sednice, Predsednik Skupštine ili određeni član Predsedništva predlaže dnevni red za narednu sednicu. Ovaj predlog se smatra usvojenim, osim u slučajevima kada se jedna ili više parlamentarnih grupa, ili . . . 6 poslanika suprotstavlja tome.”

Odredba 29.1. predviđa da “na svakoj plenarnoj sednici, svaki poslanik, uz dogovor sa Predsednikom Skupštine, može predlagati da Skupština odmah razmotri hitno pitanje. Ako Predsednik Skupštine smatra da predloženo pitanje zaslužuje trenutnu pažnju Skupštine, omogućiće poslaniku da predlog iznese pred Skupštinu, a zatim će ga staviti na glasanje”. Shodno odredbi 29.1., Predsednik Skupštine ima pravo da odluči da li neki predlog o “hitnom” pitanju “zaslužuje ili ne trenutnu pažnju Skupštine”.

⁴ Prema uredbi (2006/29), kojom je proglašen zakon, zvanično ime istog je “Zakon o statusu i pravima porodica palih boraca, invalida, veterana i pripadnika OVK, i porodica civilnih žrtava oružanog sukoba na Kosovu”. Ovaj izveštaj će se radi jednostavnosti, i zbog narativa koji odražuje raspravu u Skupštini, pozivati na njega kao Zakon o statusu i pravima ratnih veterana, invalida i porodica palih boraca OVK, i porodica civilnih žrtava rata.

⁵ Naredno zasedanje, 12. maja, je bilo vanredno zasedanje, čiji je dnevni red pripremljen posebnom procedurom.

⁶ Vidi izveštaje 01/2006 i 02/2006 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

Intervencija Predsednika Skupštine u toku izlaganja g-dina. Dedaja je bila u saglasnosti sa odredbom 22.10., koja obavezuje Predsednika Skupštine da skrene pažnju svakom poslaniku koji se “udaljava od pitanja o kojem se diskutuje” ili “pokreće neko pitanje koje nije predmet rasprave ili predloga”.

- Na početku zasedanja od 27. aprila, g-din. Enver (Hoxhaj) Hodžaj (PDK) je izneo kao hitno pitanje administrativnu naredbu, koju je Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju donelo dan ranije, o “potpunom ponavljanju izbora za uspostavljanje zakonite vladavine u prištinskom Univerzitetu”, ukazujući na to da naredba ovlašćuje Ministra da razreši sa dužnosti visoke službenike u slučaju da ne postupaju u saglasnosti sa procedurama i rokovima koja predviđa naredba. G-din. Hodžaj (Hoxhaj) je zahtevao da se ovo pitanje stavi na dnevni red zasedanja, koje je bilo u toku, i da Ministar za obrazovanje i Premijer izađu pred Skupštinu da opravdaju uspostavljanje “prinudnih mera” u Univerzitetu. G-đa. Džilnaze Sila (Gjylnaze Syla) (AAK) je izjavila da je njena poslanička grupa bila za raspravu ne samo o poslednjim događajima u Univerzitetu, nego i o pitanju obrazovanja u opštem smislu, ali da bi im za to trebalo više vremena da se pripreme. G-đa. Teuta (Sahatqija) Sahatćija (ORA) je u ime svoje poslaničke grupe podržala raspravu o obrazovanju, ističući da je ORA pre nekoliko meseci tražila takvu raspravu, i predložila je da se šefovi poslaničkih grupa sastanu i odluče da li da drže raspravu kao o običnoj tački dnevnog reda dotičnog zasedanja ili kao vanredno zasedanje. G-din. Aljuš Gaši (Alush Gashi) je izjavio da je LDK bila za dobro pripremljenu raspravu po ovom pitanju. G-din. Ferid Agani je u ime svoje poslaničke grupe podržao predlog PDK i ponovio je predlog g-đe. Sahatćija (Sahatqija) za kratak sastanak između šefova poslaničkih grupa. Predsedavajući nije dao pauzu za konsultacije između šefova poslaničkih grupa, nego je pozvao Skupštinu da se izjasni da li da stavi ili ne ovo pitanje na dnevni red zasedanja, koje je bilo u toku, kao hitno pitanje. Predlog je poražen sa 47 glasa protiv, 29 glasa za i četvero uzdržanih. G-đa. Džilnaze Sila (Gjylnaze Syla) je ponovila da je AAK bila za predloženu raspravu, ali da su oni verovali da je trebalo više vremena da bi se rasprava spremila kako treba. PDK je 3. maja podnela pismeni zahtev za vanredno zasedanje na kome bi “se raspravljalo o pitanju obrazovanja na Kosovu u globalu, i posebno o prištinskom Univerzitetu”, kojeg je potpisalo 40 poslanika, uključujući PDK, grupu ORA i grupu za Integraciju. Predsedništvo je 4. maja razmotrilo zahtev, uz kratku diskusiju o tome da li bi bilo izvodljivo raspravljati o dviju pitanja na istom zasedanju, i odlučilo da drži vanredno zasedanje 12. i 15. maja, ali nije odlučilo o ograničenju tačaka rasprave. Dnevni red zasedanja od 12. i 15. maja, koji je kasnije raspodeljen poslanicima, je sadržao samo “raspravu o stanju u prištinskom Univerzitetu”. Zasedanje je počelo sa primedbi od strane PDK zbog toga što se dnevni red ograničavao samo na raspravu o Univerzitetu, podsećujući da je zahtev za vanredno zasedanje važio za oba pitanja, Univerzitet i obrazovanje na Kosovu u globalu. Predsednik Skupštine i g-din. Naim Maloku (AAK) su odgovorili da je zahtev zapravo važio za oba pitanja, ali da je Predsedništvo odlučilo da je bilo logičnije podeliti zahtev na dva dela, razmotrujući ih na dva odvojena zasedanja, kako bi se pitanje Univerziteta razmotrilo kao hitno pitanje, i da bi se obezbedilo dovoljno vremena za pripremu šire rasprave o obrazovanju na Kosovu. Nakon više od jednosatne rasprave oko dnevnog reda, uz tvrdnju PDK da Predsedništvo nema pravo da menja zahtev za vanredno zasedanje, i nakon pauze koja je data radi konsultacije između šefova poslaničkih grupa, PDK se konačno složila da se na dotičnom zasedanju raspravlja samo o Univerzitetu, uz garanciju da se ubrzo zakaže zasedanje na kome bi se raspravljalo o obrazovanju na Kosovu. Uprkos zahteva od strane PDK, ORE, i Grupe za Integraciju, zasedanje nije zakazano tog dana.

Odredba 23.5. predviđa da “svojom inicijativom, ili kao odgovor na podneti zahtev od strane Premijera, ili od jedne ili više parlamentarnih grupa koje predstavljaju ne manje od jedne trećine (1/3), odnosno 40 poslanika, Predsedništvo saziva vanrednu sednicu Skupštine u cilju razmatranja jednog hitnog pitanja. Zahtev treba da prikaže pitanje ili pitanja koja treba razmotriti, i razlog zašto se ona smatraju hitnim da bi na taj način opravdao opozivanje Skupštine. U tom slučaju, razmatraju se samo pitanja koja čine osnovu zahteva”. Poslovnik ne

daje Predsedništvu pravo da menja zahtev, ali u ovom slučaju, stranke koje su podnele zahtev su na kraju prihvatile da se rasprava, održana 12. maja, ograniči na pitanje Univerziteta.

Rasprave

- Na početku zasedanja od 20. aprila, Premijer Agim (Çeku) Çeku je držao izlaganje o ispunjenju Standarda, nakon čega je usledila rasprava u trajanju otprilike šest sati. Rasprava je vođena prema tipično partijskoj liniji, pri čemu su poslanici iz vladajuće koalicije hvalili dosadašnji napredak u ispunjenju Standarda, dok su poslanici iz opozicije, posebno oni iz PDK, kritikovali Vladu da nije uspela da ispuni Standarde i optužili je za korupciju. Svi diskutanti koji su želeli da govore više od deset minuta mogli su to da urade, pri čemu su neki poslanici govorili čak oko dvadeset minuta, uprkos brojnih intervencija od strane Predsednika Skupštine. Pri kraju rasprave, Premijer Çeku (Çeku) je odgovorio na izlaganja poslanika, zahvaljujući se Skupštini na uglavnom konstruktivnoj raspravi, ali sa žaljenjem što “se nastavlja sa uvredljivim izjavama i optužbi bez ikakvih činjenica - ista retorika koja se koristila od početka”. U vezi sa optužbama o korupciji, Premijer Çeku (Çeku) je priznao da verovatno ima korupcije u Vladi, ali da će se on boriti protiv nje, i dodao je “da korupcija nije počela sa ovom Vladom”. On je zaključio svoje izlaganje konstatirajući da Vlada poštuje pravo poslanika na kriticizam, ali je zatražio od poslanika da pruže opravdanje za njihove kritike. G-din. Hajredin (Kuçi) Kuçi (PDK) je branio pravo poslanika da upućuju optužbe, tvrdeći da “osim izlaganja koja izazivaju međuetničko nasilje, poslanici imaju pravo da govore šta žele”. G-din. Dževat (Xhevat) Bislimi (PDK) je rekao da “je Premijerovo nestrpljenje i njegovi pokušaji da se suprotstavi Skupštini i da štiti korupciju, organizovani kriminal i kršenje zakona dokaz da će i ovaj Premijer pretrpiti neuspeh, kao njegov predhodnik. Žao mi je što umesto da se bori protiv korupcije i organizovanog kriminala, on postaje njihov advokat”. G-đa. Džilnaze Sila (Gjylnaze Syl) (AAK) je tada pozvala Predsednika Skupštine da “primeni odredbu 22.10.”, koja reguliše neparlamentarni jezik.

Shodno odredbi 22.7., “diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike”, ako Skupština ne odluči drugčije. Shodno odredbi 22.9., predsedavajući može dozvoliti poslaniku da govori i duže od predviđenog vremena, ako on “oceni da je u interesu rasprave”. Na skorašnjim zasedanjima, Predsednik Skupštine i članovi Predsedništva, koji su predsedavali zasedanjima, su dozvoljavali diskutantima da govore duže, skoro u svakom slučaju kad se to tražilo. Oni koji predsedavaju zasedanjima bi možda mogli da zauzmu stroži stav i ograniče izlaganja poslanika samo na vreme koje predviđa Poslovník.

Odredba 22.10. predviđa da poslanici ne mogu da koriste neparlamentarni jezik, koji predstavlja “uvredu, izmišljotinu ili pretnju; ličnu uvredu ili napad; nepristojan jezik; ili izazivanje međuetničkog nasilja,” mnogo šira definicija od one koje je dao g-din. Kuçi (Kuçi) u toku rasprave. Odredba 22.11. predviđa da “Predsednik Skupštine može da naloži jednom poslaniku Skupštine ili ministru koji je upotrebio neparlamentarni jezik, da povuče takve reči ili, ako je potrebno, da preduzme mere u skladu sa stavom 13. ovog pravila.”⁷ Osoba koja predsedava zasedanjem ima pravo da utvrdi da li određeno izlaganje predstavlja ili ne “neparlamentarni jezik” i da naloži poslaniku da “povuče” takve reči.

- U toku rasprave o sprečavanju ptičjeg gripa na Kosovu, g-din. Dževat (Xhevat) Bislimi (PDK) je rekao da je Skupština trebala da preduzme mere za borbu protiv drugog virusa - korupciji - i stavi Vladu u karantin. Predsednik Skupštine je zatražio od njega da se pridrži temi rasprave, i g-din. Bislimi je završio svoje izlaganje.

Intervencija Predsednika Skupštine u toku izlaganja g-dina. Bislimija je bila u saglasnosti sa odredbom 22.10., koja obavezuje Predsednika Skupštine da skrene pažnju svakom poslaniku koji se “udaljava od pitanja o kojem se diskutuje” ili “pokreće neko pitanje koje nije predmet rasprave ili predloga”.

⁷ Odredba 22.13. glasi: “U slučaju neke ozbiljne neregularnosti koja nastaje u Skupštini, Predsednik Skupštine može u celini odložiti sednicu ili je obustaviti na određeno vreme.”

Raspodela dokumenata

- Nacrt zakona o unutrašnjoj reviziji je raspodeljen 28. marta, nacrt zakona o arbitraži je raspodeljen 30. marta, dok je nacrt zakona o reproduktivnom zdravlju raspodeljen 6. aprila. Prema tome, nacrti zakona su raspodeljeni 20, 18, odnosno 13 radnih dana pre njihovog prvog razmatranja na zasedanju od 27. aprila. Nacrt zakona o građevinskom zemljištu, privatizaciji i davanjem građevinskog zemljišta pod zakup je raspodeljen 7. aprila, nacrt zakona o javnom zdravlju je raspodeljen 10. aprila, dok je nacrt zakona o hidrometeorološkoj delatnosti raspodeljen 25. aprila. Prema tome, nacrti zakona su raspodeljeni 21, 18, odnosno deset radnih dana pre njihovog prvog razmatranja na zasedanju od 11. maja.

Odredba 35.1. zahteva da se prvo razmatranje nacrtu zakona obavi najranije deset radnih dana a najkasnije tri radnih nedelja od dana dostavljanja Skupštini istog. Većina nacrtu zakona u toku ovog izveštajnog perioda je razmatrano na prvom razmatranju nakon tri radnih nedelja od dana njihove raspodele. Skupština još uvek ima neke teškoće u razmatranju nacrtu zakona u skladu sa rokovima koja predviđa Poslovnik, uprkos činjenice što je počela češće da zaseda. Međutim, neki od zasedanja se posvećuju samo raspravama o važnim aktuelnim pitanjima, a ne i razmatranju nacrtu zakona.

Proces glasanja

- Bilo je kvoruma za sva glasanja na zasedanjima, koja pokriva ovaj izveštaj. *Ovo je u saglasnosti sa članom 9.1.32. Ustavnog okvira i odredbom 31.1., koja predviđaju da većina poslanika Skupštine bude prisutna za donošenje odluka.*
- Na zasedanju od 27. aprila, Skupština se izglasila o četvero kandidatima Saveta NKM iz redova civilnog društva, koje je predložila ad-hoc komisija Skupštine. Pre izglasivanja, predsedavajući ad-hoc komisije g-din. Sabri Hamiti (LDK) je predstavio predložene kandidate, ističući da se komisija sastala 6. i 11. aprila i tom prilikom, tajnim glasanjem, izabrala četvero od osam kandidata, i da grupa od ovih četvero kandidata odražava polnu i etničku raznovrstnost. G-din. Hamiti je obavestio Skupštinu da prema Zakonu o nezavisnoj komisiji za medije i radio-difuziji (NKM), lista sa kandidatima treba da dobije “najmanje 50% glasova Skupštine.” Lista sa kandidatima je posle stavljena na glasanje i dobila 57 glasa za, jedanaest glasa protiv, a šestoro poslanika se uzdržalo od glasanja. Kandidati su proglašeni neodobrenim, na osnovu toga da su dobili manje od 61 glasa za. G-din. Hamiti je komentarisao da su pogrešili oni koji su glasali protiv, jer su time produžili mandat Privremenog Komesara za Medije. Predsedništvo je 4. maja ukratko razmotrilo memorandum Odeljenja za pravnu i proceduralnu podršku, koji je objašnjavao da je Zakon o NKM pogrešno protumačen na zasedanju od 27. aprila i da je odobrenje kandidata Saveta NKM zahtevalo samo podršku većine prisutnih poslanika i koji su glasali. Na početku zasedanja od 11. maja, Predsednik Skupštine je obavestio Skupštinu da su kandidati Saveta NKM bili legalno odobreni na predhodnom zasedanju kad su dobili 57 glasa za, i Skupština se potom izglasila za korekciju zapisnika sa zasedanja od 27. aprila da bi se odrazila ova činjenica.

U skladu sa članom 4.4. (g) Zakona o NKM, Skupština “formalno” odobrava četiri kandidata Savet NKM iz redova civilnog društva. Zakon ne predviđa neki posebni uslov za glasanje u ovom slučaju, i zato je za odobrenje kandidata bila potrebna samo “većina poslanika koji su bili prisutni i glasali” (član 9.1.33. Ustavnog okvira i odredba 31.3. Poslovnika). Kandidati su bili pogrešno proglašeni neodobrenim na zasedanju od 27. aprila, zato što je član 4.3. (c), umesto člana 4.4. (g), bio uzet kao osnova za određivanje potrebne podrške. Verzija na albanskom člana 4.3. (c), koji ne važi za četiri kandidata civilnog društva, koje predlaže ad-hoc komisija, nego samo za jednog kandidata kojeg direktno imenuje Skupština, predviđa da taj kandidat mora da dobije podršku apsolutne većine poslanika (najmanje 61 glas) da bi se imenovao. Verzija na engleskom člana 4.3. (c), koja preovlađuje u slučaju nesaglasnosti, predviđa da član Saveta NKM, kojeg Skupština direktno imenuje, treba da dobije samo podršku

“većine prisutnih poslanika”. Ovo se treba uzeti u obzir kad Skupština bude direktno imenovala svog člana Saveta NKM.

Pitanja Vladi

- Na početku zasedanja od 27. aprila, g-din. Hidajet Hiseni (Hydajet Hyseni) (PDK) je konstatovao da nije nameravao da odustane od pitanja kojeg je uputio Vladi nekoliko meseci ranije u vezi sa raseljenim licima iz preševske doline, i sudbini pet miliona evra koje je Vlada dodeljila na preporuku Skupštine, i tom prilikom je insistirao da dobije odgovor. Predsedavajući je odgovorio da su “pitanja ušla u parlamentarni proces” i da se nije moglo reći ništa više osim toga da su ministri obavezni da odgovore na pitanja, koja im se postavljaju. G-din. Hiseni (Hyseni) je ponovo spomenuo njegovo pitanje na početku zasedanja od 11. maja, ali nije dobio odgovor.

G-din. Hiseni (Hyseni) je prvo spomenuo pitanje koje je neodgovoreno od zasedanja održanog 15., 16. i 19. decembra, pri čemu je istakao da je to pitanje postavio pre tri meseci.⁸ Shodno odredbi 26. i 27., pitanja Vladi za usmeni odgovor treba da se stave na dnevni red sledećeg zasedanja ubrzo nakon njihovog dostavljanja, a pitanja Vladi za pismeni odgovor treba da dobiju odgovor u roku od dve sedmice od njihovog postavljanja i da se “unose u zapisnik rada Skupštine na dan kada je dat odgovor, ili prvog dana kada zaseda Skupština na plenarnoj sednici.” Iste odredbe zahtevaju da pitanja Vladi koja ne dobiju pismeni odgovor u određenom roku (odredba 27.) ili koja se odbiju od strane Skupštine zbog nesaglasnosti sa Poslovníkom (odredba 26.5.) “objavljaju se u skupštinskom biltenu.” Bilten Skupštine Kosova ne sadrži pitanja koja se dostavljaju Vladi. G-din. Hiseni (Hyseni) je izneo problematiku neodgovorenih pitanja već nekoliko puta u zadnjih osam meseci od kad je dostavio njegovo pitanje, ali nije dobio nikakve indikacije od strane rukovodstva Skupštine oko toga da li se i dalje radi sa Vladom na ovoj problematici. Rukovodstvo Skupštine bi trebalo da se raspita u Vladi u vezi statusa skupštinskih pitanja i obezbedi da pitanja dobiju odgovor u određenom roku.

Interpelacija

- Na kraju zasedanja od 11. maja, g-din. Jakup (Krasniqi) Krasnići je obrazložio interpelaciju PDK upućenu Ministru za transport i telekomunikacije Ćemajlju (Qemajl) Ahmetiju (LDK), i istovremeno je stavio niz detaljnih pitanja vezana za interpelaciju, izrazivši nezadovoljstvo sa pismenim odgovorom, kojeg je Ministar dostavio. Ministar Ahmeti se obratio Skupštini u odgovoru na pitanja, i zatim je Predsednik Skupštine otvorio raspravu o interpelaciji. Rasprava je bila veoma duga i dominirana od strane poslanika opozicije, ali su i predstavnici vladajuće koalicije govorili ili stavili dodatna pitanja vezana za predmet interpelacije. Pri kraju rasprave, g-din. Sabri Hamiti (LDK) je komentarisao da je interpelacija trajala veoma dugo. Predsedavajući⁹ je odgovorio da je svaki poslanik imao pravo da govori u trajanju od deset minuta. Nakon što su svi poslanici završili svoja izlaganja, predsedavajući je obavestio Ministra Ahmetija da je mogao da govori koliko je hteo da bi odgovorio na pitanja poslanika. Ministar Ahmeti je otprilike govorio oko 25 minuta, pri čemu je odgovorio na veliki broj pitanja, koja su mu bila postavljena. G-din. Jakup (Krasniqi) Krasnići je posle zaključio raspravu sa nekoliko komentara i predložio da se formira istražna komisija koja bi ispitala “nestanak” 6,9 miliona evra iz budžeta ovog ministarstva, pozivajući se na izlaganje Ministra u toku rasprave. Ministar Ahmeti je odgovorio da je došlo do nesporazuma – da je on mislio da kaže da taj iznos novca nije bio “izgubljen” nego da se direktno ulio u budžet Kosova za 2005., a ne u budžet ministarstva. Predlog g-dina. Krasnićija (Krasniqi) nije stoga stavljen na glasanje i zasedanje se time završilo.

⁸ Vidi fusnotu 20. izveštaja 10/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

⁹ G-din. Džavit (Xhavit) Haliti je preuzeo od Predsednika Skupštine predsedavanje zasedanja u toku rasprave o interpelaciji.

Rasprava o interpelaciji je vođena u saglasnosti sa relevantnim odredbama¹⁰, 25. i 22.7., (“Diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike, ako Skupština ne odluči drugačije.”) Shodno odredbi 22.9., predsedavajući je imao slobodu odlučivanja kad je dozvolio Ministru više od deset minuta da odgovori na brojna pitanja poslanika, pošto je on ocenio da je to bilo “u interesu rasprave”.

4. Ravnopravan pristup i učešće zajednica

Na početku zasedanja od 20. i 21. aprila, g-din. Sabit Rrahmani (Grupa za Integraciju/PDAK) je ponovio zahtev njegove poslaničke grupe za članstvo u funkcionalnim komisijama. On je izjavio da je njegova poslanička grupa podnela tri takva zahteva u zadnjih pet meseci i da je Predsedništvo na dva prva zahteva odgovorilo sa zalaganjem da će “razmotriti sve mogućnosti” radi uključenja Grupe za Integraciju u komisije. G-din. Rrahmani je dodao da je Predsedništvo, nakon njihovog poslednjeg zahteva, predložilo da Grupa za Integraciju dobije članstvo u komisijama samo u svojstvu posmatrača ili da se dogovori sa grupom 6+ o podeli mesta, koja su na početku aktuelnog mandata dodeljena grupi 6+. G-din. Rrahmani je konstatovao da je rešenje predloženo od strane Predsedništva predstavljalo teško kršenje člana 9.1.19. Ustavnog okvira. U odgovoru na izjavu koja je data na predhodnom zasedanju da su pet od šest članova Grupe za Integraciju uključeni u komisijama, g-din. Rrahmani je objasnio da je samo četvoro njih uključeno u jednoj komisiji - Komisija za prava i interese zajednica - na kojoj oni zastupaju njihove *etničke zajednice*, a ne njihove *poslaničke grupe*. On je dodao da peti član, g-din. Ferid Agani, nije nikada bio član neke skupštinske komisije¹¹. G-đa. Teuta (Sahatqija) Sahatqija (ORA) je konstatovala da je njena poslanička grupa podržavala zahtev Grupe za Integraciju, tvrdeći da svaka poslanička grupa ima pravo da potpuno učestvuje u skupštinskim komisijama. G-din. Džezair Murati (6+/Vakat) je konstatovao da je njegova poslanička grupa bila kategorično protiv odustajanja od svojih mesta u korist Grupe za Integraciju. G-din. Murati je naglasio da se njegova poslanička grupa sastoji od predstavnika etničkih manjina, i da nije “rešenje” prebaciti mesta od etničkih manjina na poslaničku grupu koja se delimično sastoji od predstavnika kosovskih albanaca. Predsedništvo nastavlja da radi na ovom pitanju¹²

Tvrđnja, data na zasedanju od 6. aprila¹³, da Grupa za Integraciju već ima nekoliko komisijskih mesta ne pravi razliku između Komisije za prava i interese zajednica i funkcionalnim komisijama Skupštine. Četiri poslanika Grupe za Integraciju su trenutno članovi jedne skupštinske komisije – Komisija za prava i interese zajednica. Sastav Komisije za prava i interese zajednica je određen Ustavnim okvirom i zasniva se na etničkoj zajednici, a ne na političkoj partiji. Štaviše, prvobitan mandat ove komisije je da razmatra nacрте zakona i rad Vlade sa gledišta njihovih implikacija za etničke zajednice. Nijedan poslanik Grupe za Integraciju nije član nijedne funkcionalne komisije Skupštine, iako član 9.1.19. Ustavnog okvira predviđa da “članstvo u svim funkcionalnim komisijama treba da odražava raznolikost članstva u Skupštini.” Predstavnicima Grupe za Integraciju treba da se omogući puno članstvo u funkcionalnim komisijama Skupštine, u skladu sa Ustavnim okvirom.

¹⁰ Odredba 25.6.-9.: “Ovlašćeni predstavnik podnosilaca interpelacije ima pravo da na sednici Skupštine, na početku tačke dnevnog reda na kojoj se razmatra interpelacija, obrazloži interpelaciju. Predsednik Vlade ili ministar, na koga se odnosi interpelacija, je dužan da iznese i obrazloži stav Vlade povodom interpelacije. Poslanici imaju pravo diskusije u vezi sa pitanjem koje je postavljeno interpelacijom u skladu sa odgovarajućim pravilima ovog Poslovnika. Rasprava o interpelaciji se treba završiti usvajanjem ili odbijanjem zaključaka koje predlaže poslanik koji obrazložava interpelaciju.”

¹¹ AAK je Partiji Pravde (PD) nudila njeno mesto u Komisiji za poljoprivredu, šumarstvo, ruralni razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje, ali je g-din. Ferid Agani odlučio da se ne učlani u ovoj komisiji, nadajući se umesto toga članstvu u nekoj komisiji, koja bi bila relevantnija za njegovu stručnu oblast.

¹² Predsedništvo je postiglo sporazum sa šefovima poslaničkih grupa o ovom pitanju nakon što je završio izveštajni period ovog izveštaja. Biće pokriveno u sledećem izveštaju.

¹³ Vidi izveštaj 02/2006 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

5. Pristup

U toku izveštajnog perioda, Stub III. (OEBS) je imao pristup zasedanjima, redovnim sastancima Predsedništva i svim sastancima komisija. Stub III. (OEBS) je takođe primio kopije svih dokumenata, koje je Skupština razmatrala, kao i transkripte predhodnih zasedanja.

6. Transparentija

Radio Televizija Kosova (RTK) je obezbedila direktan prenos zasedanja, koja pokriva ovaj izveštaj. Javnim i institucionalnim posmatračima je bilo dozvoljeno učešće na zasedanja. Skupština Kosova ima stranicu na internetu, kao što sledi: (www.kuvendikosoves.org, www.skupstinakosova.org, www.assemblyofkosovo.org) koja sadrži biografske informacije o poslanicima Skupštine, informacije o strukturi i funkcionisanju Skupštine, primerke zakona i rezolucija, koje je Skupština usvojila, zajedno sa ostalim informacijama, na albanskom, srpskom i engleskom jeziku.

KRAJ.